

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kajander, Anna; Koskinen-Koivisto, Eerika

Title: Elämäni esineet

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kajander, A., & Koskinen-Koivisto, E. (2023, 13.1.2023). Elämäni esineet. Vähäisiä lisiä.
<http://neba.finlit.fi/blogi/elamani-esineet/>

Vähäisiä *lisiä*

Kirjoituksia kulttuurista, tutkimuksesta ja kulttuuriperinnöstä

Elämäni esineet

13.1.2023, **SKS**

Oletko pitänyt tallessa lapsuutesi unilelun? Onko sinulla jokin perintöesine, johon liittyy sukutarina? Kuuluuko jokin tietty esine erottamattomasti juuri sinun kotiisi? Millaiset esineet luovat kodikkuutta? Millaiset raivostuttavat, turhauttavat tai ovat turhia? Omistatko esineitä, joista et haluaisi luopua koskaan?

Esineillä on elämässämme erilaisia rooleja. Jotkut määrittyvät välinearvonsa mukaan, ovat käytössä hetken, eikä niihin muodostu erityisiä tunnesiteitä. Jotkut esineet voivat kuitenkin tulla erityisiksi tai jopa korvaamattomiksi ilman, että kyse olisi esineen rahallisesta arvosta. Ei ole kuitenkaan aivan selvää, kuinka erilaiset esineet tulevat erityisiksi tai turhiksi ja miksi.

Teemme tutkimusta, joka keskittyy kodin esineisiin ja niihin liittyviin tunteisiin ja tapoihin. Olemme kiinnostuneita siitä, millaiset esineet tuntuvat läheisiltä, mitä tekee mieli katsella, koskettaa tai jopa haistaa, mihin liittyy tärkeitä muistoja ja hyvää mieltä. Toisaalta haluamme ymmärtää esineisiin liittyviä huolia, ärsyyntymistä ja muita ikäviä tunteita. Toisin sanoen tarkastelemme, kuinka esineet liittyvät elämäntarinoihimme ja kokemuksiimme. Etsimme muistoja erilaisista kodin ja arjen esineistä ja haluamme ymmärtää, millaisia esineitä liittyy eri elämänvaiheisiin ja kuinka suhde niihin voi muuttua ajan myötä.

Toisinaan olemme saaneet vastata kysymykseen, mitä hyötyä tällaisesta tutkimuksesta on. Esinesuhteet eivät avaudu kaikille aiheena, jolla olisi sen kummempaa merkitystä tai vaikutusta elämäämme. Niitä hankitaan, pidetään ja heitetään pois sen mukaan kuin tarve vaatii. Niin sanottujen tavallisten esineiden kanssa eletään usein ilman, että niiden läsnäoloa

erityisesti tiedostetaan. Olemme kuitenkin tavanneet myös ihmisiä, jotka pitävät tutkimuksen aiheita tärkeänä, jopa sellaisena, josta pitäisi puhua yleisemminkin lisää. Nämä ihmiset ovat pohtineet suhdettaan kodin esineisiin ja usein myös arvostavat niitä, ja näkevät nykyisessä esinekultuurissa ongelmia.

Kun tutkitaan ihmisten arkea ja sen kulttuurisia ja sosiaalisia tekijöitä, esineitä ei voi sivuuttaa. Ihmistieteissä näin on kuitenkin tehty pitkään. Tämän on tulkittu olevan seurausta vastakkainasettelusta, jossa aineeton ja aineellinen nähdään jollain tapaa erillisinä asioina. Hieman karrikoiden voi sanoa, että henkiset, ylevät ja vaikuttavat asiat on yhdistetty aineettomaan, kun taas aineellinen on ikään kuin toissijaista. Esineisiin liitetään kyllä sinänsä myönteisiä merkityksiä niiden ollessa tarpeellisia työ- tai apuvälineitä. Samalla niihin kuitenkin saatetaan liittää kulutuksen, turhuuden ja ylellisyyden negatiivisia mielikuvia. Niiden merkitystä voidaan myös vähätellä, ne ovat ikään kuin yhdentekeviä.

Osaltaan esineiden sivuuttaminen johtuu myös siitä, että ne mielletään helposti itsestään selviksi. Hyvin toimivaa esineympäristöä ei välttämättä tule ajatelleeksi, ellei tule ongelmia. Parhaimmillaan esineet siis mahdollistavat sujuvan arjen, mutta ne voivat olla myös hankalia, esimerkiksi silloin, kun niitä on liikaa. Esineiden määrät ovatkin synnyttäneet esimerkiksi KonMarin ja kuolinsiivouksen kaltaisia ilmiöitä ja minimalismiin taipuvia ihanteita. Ihmiset tekevät valintaa sen suhteen, mitä oikeastaan tarvitsevat, minkä voi kierrättää tai heittää pois ja mitä ei kannata hankkia lainkaan. Nämäkin seikat tekevät esineistä kiinnostavan tutkimusaiheen.

Pyydämme **Elämäni esineet** -keruussa ihmisiä pohtimaan kirjaimellisesti elämäänsä esineiden näkökulmasta ja kertomaan niihin liittyvistä elämänvaiheista, käsityksistä, muistoista ja tunteista. Myös esineisiin liittyvät aistikokemukset kiinnostavat meitä. Liittyykö esineisiin esimerkiksi tuoksumuistoja tai houkutteleeko jokin tietynlainen esine tai materiaali koskettamaan tai kuulostelevaan jollakin tavalla? Keruu on avoinna helmikuun 2023 loppuun.

Anna Kajander ja Eerika Koskinen-Koivisto

Anna Kajander ja Eerika Koskinen-Koivisto työskentelevät tutkijoina Suomen Akatemian rahoittamassa **SENSOMEMO**-tutkimushankkeessa (Jyväskylän yliopisto).

Avainsanat: **esineet**, **esinesuhteet**, **muistitietokeruu**